

Luonnonsuojelulain 83 §:n mukainen poikkeaminen rauhoitettujen ja tiukasti suojeltujen kasvi- ja eläinlajien rauhoitussäännöksistä sekä tiukasti suojeltujen eläinlajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen suojelusta

1 Asia

Luonnonsuojeluasetuksen (1066/2023) liitteissä 3, 4 ja 5 mainittujen rauhoitettujen ja tiukasti suojeltujen kasvilajien sekä eräiden luonnonsuojeluasetuksen liitteissä 1 ja 2 mainittujen rauhoitettujen ja tiukasti suojeltujen eläinlajien rauhoitussäännöksiä koskeva luonnonsuojelulain (9/2023) 83 §:n mukainen poikkeuslupa, koko Suomi

Tiukasti suojeltujen kaskikeijun (*Phryganophilus ruficollis*), korpikolvan (*Pytho kolwensis*) ja punahärön (*Cucujus cinnaberinus*) lisääntymis- ja levähdyspaikkojen suojelua koskeva luonnonsuojelulain 83 §:n mukainen poikkeuslupa, koko Suomi

2 Hakija

Metsähallitus, Luontopalvelut

3 Vireilletulo

13.2.2026

4 Säännökset, joita hakemus koskee

Luonnonsuojelulain 70 §:n nojalla on kielletty rauhoitettujen eläinlajien yksilöiden tahallinen tappaminen, pyydystäminen, yksilöiden haltuun ottaminen tai muu tahallinen vahingoittaminen, sekä yksilöiden tahallinen häiritseminen, erityisesti eläinten lisääntymisaikana, tärkeillä muuton aikaisilla levähdysalueilla tai muutoin niiden elämänkierron kannalta tärkeillä paikoilla.

Luonnonsuojelulain 74 §:n nojalla on kielletty rauhoitettujen kasvien, niiden osien tai siementen poimiminen, kerääminen, irti leikkaaminen, juurineen ottaminen tai hävittäminen.

Luonnonsuojelulain 78 §:n nojalla on kielletty tiukkaa suojelua edellyttävien eläinlajien yksilöiden lisääntymis- tai levähdyspaikkojen hävittäminen tai heikentäminen.

Lupa- ja valvontavirasto voi luonnonsuojelulain 83 §:n 1 momentin mukaan myöntää luvan poiketa lain 70, 74 ja 78 §:ssä tarkoitetuista kielloista, jos siitä ei ole haittaa eliölajin suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle. Luonnonsuojelulain 83 §:n 3 momentin mukaan tiukkaa suojelua edellyttävien eliölajien osalta poikkeamisen edellytyksenä on 1 momentissa säädetyn lisäksi, ettei sille ole muuta tyydyttävää ratkaisua, ja että poikkeaminen on tarpeellista momentin 1–4 kohdassa tarkoitettusta syystä.

5 Hakemus

Hakemuksen kohde

Metsähallituksen Luontopalvelut hakee Lupa- ja valvontavirastolta luonnonsuojelulain 83 §:n mukaista lupaa poiketa luonnonsuojelulain 70 ja 74 §:ien rauhoitussäännöksistä, jotka koskevat luonnonsuojeluasetuksen liitteissä 3, 4 ja 5 mainittuja rauhoitettuja ja tiukasti suojeltuja kasvilajeja sekä eräitä luonnonsuojeluasetuksen liitteissä 1 ja 2 rauhoitettuja ja tiukasti suojeltuja selkärangattomia eläinlajeja. Lisäksi lupaa haetaan tiukasti suojeltujen kaskikeijun (*Phryganophilus ruficollis*), korpikolvan (*Pytho kolwensis*) ja punahärön (*Cucujus cinnaberinus*) luonnonsuojelulain 78 §:n mukaisesta lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittämis- ja heikentämiskiellosta poikkeamiseen. Lupaa haetaan hakemuksessa nimetyille henkilöille 1.4.2026–31.12.2030 välisenä aikana koko Suomen alueelle.

Hakijasta ja toimenpiteiden tarkoituksesta

Metsähallituksen Luontopalveluiden maa- ja vesiluontotiimit vastaavat valtakunnallisesti laji-, luontotyyppi- ja luonnonsuojelualuetiedon tuottamisesta sekä ajantasaisen tiedon ylläpitämisestä. Työhön kuuluu mm. lajiesiintymien kartoittamista ja seurantaa. Selvityksistä saatua tietoa käytetään ympäristöhallinnon tarpeisiin mm. lajien ja luontotyyppien suojelun suotuisan tason seurannassa, ympäristöhallinnon raportoinneissa sekä lajien- ja luontotyyppien suojelussa ja uhanalaisuusarvioinneissa. Luontodirektiivin lajeista kerättäviä tietoja tarvitaan erityisesti luontodirektiivin (92/43/ETY) raportointivelvoitteen täyttämiseksi kuuden vuoden välein toistettavassa suojelutasoraportoinnissa.

Lajimääritysten varmentamiseksi on joskus tarpeen kerätä näytteitä kartoitettavista lajeista tai häiritävä selkärangattomien lajien yksilöitä ottamalla niitä lyhytaikaisesti kiinni. Lisäksi useimpien hyönteislajin havaitsemiseksi sekä kokonaisten lajistokartoitusten tekemiseksi on käytettävä pyydyksiä, joita ilman ei ole mahdollista saavuttaa vastaavaa kartoitustulosta. Eräiden hyönteislajien havaitsemiseksi on myös joskus kajottava niiden elinympäristöön, kuten puun kuoren alle. Toimenpiteiden toteuttaminen edellyttää näin ollen luonnonsuojelulain 83 §:n mukaisen poikkeuslupan myöntämistä.

Rauhoitettuja ja tiukasti suojeltuja kasvilajeja koskevat toimenpiteet

Lupaa haetaan luonnonsuojeluasetuksen liitteissä 3, 4 ja 5 mainittujen rauhoitettujen ja tiukasti suojeltujen kasvilajien keräämiseen näytteenottoa varten. Kasvinäytteitä otetaan ainoastaan, mikäli näytteenotto ei vaaranna esiintymän säilymistä kasvupaikallaan, ja vain välttämätön määrä lajinmäärityksen varmistamiseksi. Putkilokasvien osalta näytteitä kerätään vain, jos määritystä ei muuten pystytä varmistamaan (esim. valokuvaamalla). Sammalten osalta näytteitä on tarve kerätä aktiivisesti mikroskooppisen lajinmäärityksen vuoksi. Laadullisesti hyvät näytteet tallennetaan luonnontieteellisten museoiden kokoelmiin, muutoin näytteet hävitetään.

Lupaa toimenpiteisiin haetaan seuraaville henkilöille: [REDACTED]

Rauhoitettuja ja tiukasti suojeltuja selkärangattomia eläinlajeja koskevat toimenpiteet

Yleiskuvaus

Lupaa haetaan luonnonsuojeluasetuksen liitteissä 1 ja 2 mainittujen rauhoitettujen ja tiukasti suojeltujen selkärangattomien eläinlajien, pois lukien tietyt lajit, yksilöiden tappamiseen, pyydystämiseen, haltuun ottamiseen, vahingoittamiseen sekä häiritsemiseen lajien inventointi- ja tutkimustarkoituksessa. Inventoinnit on tarkoitus toteuttaa asiantuntijoiden toimesta tarkoituksenmukaisesti, vaarantamatta inventoitavien lajien ja muiden lajien populaatioiden säilymistä alueella. Inventointeja toteutetaan käyttämällä hyönteispyydyksiä sekä suoraetsintää.

Hakemus ei koske vennajäärän (*Mesosa myops*), erakkokuoriaisen (*Osmoderma barnabita*), jalavajäärän (*Rhamnusium bicolor*) ja tammikukkajäärän (*Strangalia attenuata*) suojelusäännöksistä poikkeamista. Hakemus ei myöskään koske jokihelmisimpukan (*Margaritifera margaritifera*) tai vuollejokisimpukan (*Unio crassus*) suojelusäännöksistä poikkeamista.

Suorassa etsinnässä lajien yksilöt pyritään aina ensisijaisesti tunnistamaan maastossa ja näytteitä otetaan vain, mikäli näytteenotto ei vaaranna lajin esiintymää. Näytteitä otetaan vain välttämätön määrä lajinmäärityksen varmistamiseksi. Lajien elinympäristöön (esim. puun kuoren alle) kajoetaan suoraetsinnässä vain mahdollisimman pienialaisesti ja pientä vauriota aiheuttaen. Elinympäristöön kajoavaa suoraetsintää toteutetaan vain, mikäli se on välttämätöntä lajin havaitsemiseksi.

Otetut näytteet ja pyydyksiin kuolleet yksilöt rauhoitetuista selkärangattomista eläinlajeista toimitetaan luonnontieteellisten museoiden kokoelmiin, joilla on niiden hallussapitoon tarvittava lupa (esim. Luonnontieteellinen keskusmuseo).

Lupaa toimenpiteisiin haetaan seuraaville henkilöille: [REDACTED]

[REDACTED] (vain maanilviäiset), [REDACTED] (vain meriuposkuoriainen), [REDACTED] (vain meriuposkuoriainen), [REDACTED] (vain meriuposkuoriainen), [REDACTED] (vain meriuposkuoriainen).

Kuvaus pyydysten käytöstä

Hyönteispyydyksiä käytetään vain silloin ja siinä määrin, kun on välttämätöntä lajistokartoitusten tekemiseksi tai inventoitavien lajien havaitsemiseksi. Inventoinneissa käytetään pääasiallisesti ikkunapyydyksiä, mutta tarvittaessa myös muita pyydyksiä.

Lahopuukovakuoriaislajistokartoituksen tekemiseksi ei tunneta muuta menetelmää, jolla voisi saavuttaa lajimäärältään vastaavan kartoitustuloksen kuin ikkunapyydyksillä.

Pyydyspynneissä sovelletaan kyseisen lajiryhmän asiantuntijoiden tekemää tapauskohtaista harkintaa. Pyydyspynnti pyritään rajaamaan korkeintaan vähäiseen osaan rauhoitetun lajin populaatiosta.

Lupaa haetaan ikkunapyydyksin suoritettavia lajistokartoituksia varten koko Suomen alueella yhteensä 5–12 erillisellä kohteella per vuosi. Ikkunapyydyksin tehtävät inventoinnit toteutetaan seuraavasti:

- Suurin osa ikkunapyydyksistä on normaaleja lajistokartoituksia, joita ei kohdenneta mihinkään rauhoitettuun lajiin, ja ne tehdään suojelualueilla, joilta rauhoitettuja ikkunapyydyksiin meneviä lajeja ei tunneta ennestään. Niissäkin voi silti olla toisinaan mukana joitain puita, joista voidaan potentiaalisesti saada seuraavia rauhoitettuja lajeja: haavansahajumi (*Xyletinus tremulicola*), lahokapo (*Boros schneideri*), punahärö, kaskikeiju tai korukeräpallokas (*Agathidium pulchellum*). Korpikolvalle potentiaalsiin puihin ikkunapyydyksiä ei tulla asettamaan.
- Ennallistamispoltoilla tavoitteena on tehdä yhteensä 4 ikkunapyyntiä per vuosi, ja kartoitusalueet voivat sijaita missä vain Suomessa. Niissä pyydyksiin voi tulla seuraavia rauhoitettuja lajeja: havuhuppukuoriainen (*Stephanopachys linearis*), mäntyhuppukuoriainen (*Stephanopachys substriatus*), palolatikka (*Aradus angularis*), ja joillain harvoilla alueilla lahokapo. Kyseessä on tällöin aina uusi esiintymä kyseisille lajeille, koska poltot ovat tuoreita. Tarkoituksena on huppukuoriaisten ja palolatikan tuoreen seurantatiedon kerryttäminen suojelutasoraportointia varten sekä lajiston yleiskartoitus.
- Sellaisia ikkunapyyntejä, joissa voitaisiin havaita punahärö, ei tehdä lupakautena punahärön tunnettujen esiintymien suojelualueilla.
- Ikkunapyyntejä haavansahajumin esiintymätarkistuksina ja kartoituksina sekä samalla muun haapalajiston kartoituksina tehdään muutamassa kartoituksessa haavansahajumin ennestään tunnetuilla esiintymillä ja alueilla, joilta lajia ei vielä tunneta.
- Kaskikeijua voidaan kartoittaa muutamassa kartoituksessa ikkunapyydyksillä kohdennetusti varta vasten suojelualueilla, joilta lajia ei vielä tunneta, ja myös sellaisilla suojelualueilla, joilta lajin vanha esiintymä tunnetaan ennestään. Tällöin ei kuitenkaan tehdä ikkunapyyntejä vanhan esiintymän kohdalta tai sen läheisyydessä, vaan alueen muilla osilla.
- Pyydyksiä ei aseteta lainkaan vennajäärän, erakkokuoriaisen, jalavajäärän, tammikukkajäärän tunnettuja esiintymiä sisältäville suojelualueille, ja muuallakin vain sellaisille alueille tai sellaisiin puihin, että näiden lajien saaminen pyydykseen on käytännössä mahdotonta, näin ollen lupaa ei haeta näiden lajien suojelusäännöksistä poikkeamiseen. Lisäksi muut rauhoitetut hyönteislajit voivat

mennä ikkunapyydyksiin vain harvinaisina sattumasaaliina sellaisissa pyynneissä, joita hakija tekee, joten niiden osalta ei haeta lupaa suojelusäännöksistä poikkeamiseen ikkunapyydysten käyttämiseksi.

Sukeltajarysiä käytetään isolampisukeltajan (*Graphoderus bilineatus*) ja jättisukeltajan (*Dytiscus latissimus*) havaitsemista varten. Rysät ovat elävänä pyytäviä ja ne koetaan niin usein (korkeintaan 3 päivän välein), että yksilöt voidaan vapauttaa elävinä. Lisäksi voidaan tarvittaessa varovaisuusperiaatteella rajata, että rysiä ei aseteta enempää kuin 15 kpl per kartoitus. Rysiä käytetään harvoin ja satunnaisesti, 0–5 kohteella per vuosi, eikä joka vuosi lainkaan. Kumpikin kartoitettavista lajeista on laajalle levinnyt ja LC-luokassa.

Valolla tai syöttinesteellä perhosia houkuttelevilla perhosrysilä saatetaan kartoittaa rauhoitettuja Xestia-lajeja Lapissa, ei kuitenkaan muita rauhoitettuja perhosia. Tällöin katetaan pyydyksillä vain vähäinen määrä lajien elinympäristöä per suojelualue. Pyydyksiä käytetään vain pieninä määrinä ja luvan voimassaolon aikana vain 0–5 kertaa.

Toimenpiteiden tarkoituksenmukaisuuden arvioinnista

Inventoinneissa toimenpiteiden tarkoituksenmukaisuus arvioidaan lajiryhmän asiantuntijan tapauskohtaisella harkinnalla. Toimenpide on tarkoituksenmukainen, jos se on inventoinnin tekemiseksi välttämätön tai ei ole olemassa sellaista korvaavaa, elinympäristölle ja yksilöille vähemmän haitallista menetelmää, jolla voitaisiin saavuttaa vastaava kartoitustulos. Lisäksi ainakin:

- On valittava sellainen vähiten yksilöitä pyytävä, vahingoittava ja häiritsevä menetelmä ja rajattava sen (esim. pyynnin) laajuus niin, että se on inventoinnin tarkoituksen kannalta perusteltu.
- Inventoinnilla ja sen toimenpiteillä on oltava aina todellinen, Metsähallituksen Luontopalveluiden tehtävien mukainen tarve, ja lisäksi inventointitarpeen perusteena tulee olla aina vähintään jompikumpi seuraavista: vanhentunut tieto (vähintään yli 10 vuotta vanha) tai kokonaan puuttuva tieto.
- Elävänä löytyvien rauhoitettujen lajien yksilöiden näytteenotto ei ole tarkoituksenmukaista edes vähäisissä määrin, jos lajin yksilö voidaan tunnistaa paikan päällä. Poikkeuksena tähän on mustatattiainen (*Oxyporus mannerheimii*), josta olisi perusteltua ottaa muutama tuore näyteyksilö museoille DNA-viivakoodireferenssikirjaston täydentämiseksi.
- Silloinkin kun näytteenotto suoraetsinnässä on välttämätöntä määrityksen varmistamiseksi, tavoitteena on ottaa korkeintaan yksi yksilö per laji per kartoitus.
- Karikeseuloksissa ja kaarnapalakasvatuksissa ja pyydysnäytteissä yksilöitä voi kuitenkin tulla kerätyksi enemmänkin kuin yksi, koska seuloskarike ja kasvatustulos ja pyydyssaalis voidaan tutkia vasta laboratorio-oloissa, jolloin yksilöt ovat yleensä jo kuolleet.

- Elinympäristöön kajoavassa suoraetsinnässä tarkoituksenmukaista ei ole yrittää saada ainakaan enempää kuin 1 havainto per laji per 1 km x 1km ykj-ruutu (=100 ha).

Inventoinnin toteuttaminen lajeja vaarantamatta

Inventoinneissa selkärangattomien lajien vaarantaminen estetään ensisijaisesti lajiryhmän asiantuntijan tapauskohtaisella harkinnalla. Kartoituskäytännöt ja laajuus valitaan siten, että häirittyjen, kerättyjen ja pyydystettyjen yksilöiden määrä suhteessa koko populaatioon jää todennäköisesti vähäiseksi. Koska selkärangattomien populaatioiden kokoa ei yleensä tunneta eikä yksilöitä ole yleensä maastossa suoraan havaittavissa ja laskettavissa, niin vähäisen osuuden periaatetta joudutaan soveltamaan epäsuorasti. Tämä toteutetaan rajaamalla inventointi vain vähäiseen osaan suojelualueella olevasta rauhoitetulle lajille soveltuvasta elinympäristöresurssista.

Vähäisen osuuden periaatetta sovelletaan lisäksi ajallisesti, millä pyritään siihen, että häiriöt jäävät kertaluonteisiksi tai harvinaisiksi. Samalla paikalla ei lähtökohtaisesti tehdä pyydyspyyntejä tai tietyn lajin elinympäristöön kajoavaa suoraetsintää tiheämmin kuin korkeintaan 10 vuoden välein. Selkärangatonlajiston kartoituksista useimmat jäävät lähtökohtaisesti kertaluonteisiksi.

Lajikohtaiset tiedot

Päiväperhosten ja sudenkorentojen osalta poikkeusluvan tarve koskee vain satunnaista aikuisten lyhytaikaista kiinniottoa haavilla lajinmäärityksen varmistamiseksi, ja mahdollisesti sudenkorentojen hylkäämien toukkanahkojen keräämistä niiden lajinmäärityksen varmistamiseksi. Muita perhosia kuin päiväperhosia voidaan ottaa näytteeksi ja kartoittaa pyydyksillä, mikäli se on välttämätöntä kartoituksen tekemiseksi tai määrityksen varmistamiseksi.

Maanilviäisiä kartoitetaan ottamalla karikkeesta seulosnäytteitä, jotka kuivataan.

Tiukasti suojeltujen lajien osalta akvaattisia lajeja, isolampisukeltajaa ja jättisukeltajaa kartoitetaan ainoastaan elävänä pyytävillä sukeltajaryksillä sekä vesihaavilla.

Meriuposkuoriaista (*Macroplea pubipennis*) kartoitetaan ainoastaan suoraetsinnällä. Näiden lajien yksilöt vapautetaan käsittelyn ja lajinmäärityksen jälkeen elävinä kiinniottopaikalleen.

Korpikolvaa kartoitetaan vain elinympäristöön kajoavalla suoraetsinnällä. Punahäröä ja kaskikeijua voidaan kartoittaa elinympäristöön kajoavalla suoraetsinnällä sekä pyydyksillä ainoastaan muualla kuin tunnetuilla esiintymillään. Suoraetsinnässä näytteitä on tarpeen ottaa lajinmäärityksen varmistamiseksi punahärön, korpikolvan ja kaskikeijun osalta vain kaskikeijun toukista (ja teoriassa lajien kuolleiden yksilöiden fragmenteista). Muuten näiden lajien toukat ja aikuiset voidaan tunnistaa ja vapauttaa maastossa.

Muiden kuin tiukasti suojeltujen kovakuoriaislajien ja palolatikan osalta käytettävät inventointimenetelmät voivat käsittää tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan niin

elinympäristöön kajoamatonta suoraa etsintää, pienimuotoista elinympäristöön kajoavaa suoraa etsintää, näytteiden keräämistä, hyönteispyydysten käyttöä ja pienimuotoista toukkien tai koteloiden kasvattamista lajinmäärityksen varmistamiseksi.

Mustatattiaisesta (LC) otetaan tarvittaessa näytteitä puutteellisen DNA-viivakoodi-referenssikirjaston täydentämistä varten. Näytteet toimitetaan Oulun ja Helsingin luonnontieteellisille museoille sekvensointiin.

Tiukasti suojeltujen lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja koskevat toimenpiteet

Lupaa haetaan kolmen luontodirektiivin liitteessä IV a mainitun kovakuoriaislajin, kaskikeijun (*Phryganophilus ruficollis*), korpikolvan (*Pytho kolwensis*) ja punahärön (*Cucujus cinnaberinus*) lisääntymis- ja levähdyspaikkojen suojelusta poikkeamiseen. Lupaa haetaan pienimuotoiseen lajien elinympäristöihin kajoavaan suoraetsintään uusien esiintymien kartoittamiseksi. Korpikolvan osalta lupaa haetaan myös lajin ennestään tunnettujen esiintymien nykytilan tarkistamiseksi.

Lupaa toimenpiteisiin haetaan seuraaville henkilöille: [REDACTED]

Suoraetsinnällä tarkoitetaan toukkien etsintää isäntäpuiden kuoren alta tai puuaineksesta. Näiden lajien selvitykset keskittyvät lähes yksinomaan valtion maille. Punahärön (CR) sekä kaskikeijun (VU) kaikki jo tunnetut esiintymät on rajattu pyynnin sekä elinympäristöön kajoavan suoraetsinnän ulkopuolelle.

Elinympäristöön kajoavaan suoraetsintään turvaudutaan vain tarvittaessa, ja tällöinkin mahdollisimman pienialaisesti per puu kiinnittämällä avattu puun kuori mahdollisimman huolellisesti takaisin paikoilleen. Tällöin kajotaan vain pieneen osaan lajille soveliaista puista, ja lajin havaitsemisen jälkeen inventointi keskeytetään. Elinympäristöön kajoavaa suoraetsintää ei tehdä punahärön ja kaskikeijun tunnetuilla esiintymillä, vaan mahdollisesti esiintymiä sisältävien suojelualueiden muissa osissa sekä ensisijaisesti muilla alueilla, joilta lajeja ei ennestään tunneta.

Korpikolvalla joidenkin tunnettujen esiintymien tilaa on tarpeen tarkistaa n. 10–20 vuoden välein elinympäristöön pienialaisesti kajoten. Muuta sopivaa menetelmää inventoinnin toteuttamiseksi ei ole.

Mahdollisimman pienialaisen suoraetsinnän tavoitteena on raottaa niin pieni määrä kuorta kuin mahdollista, että laji löytyy. Kuorta ei poisteta, vaan se kiinnitetään irrottamisen jälkeen takaisin paikoilleen mahdollisimman hyvin.

Lisäksi elinympäristöön kajoava suoraetsintä rajoitetaan mahdollisimman pienialaiseksi niin, että inventointi yhdellä paikalla keskeytetään heti, kun havainto lajista on saatu, eli lajin esiintyminen paikalla on varmistettu. Tarvittaessa inventointi keskeytetään jo ennen tätä tuloksettomana, mikäli vähäisen osuuden tutkiminen sopivista puista ei tuottanut tulosta.

Punahärön ja korpikolvan tapauksessa suoraetsintä rajoitetaan kuoren raottamiseen, koska niiden toukka elää suoraan kuoren alla. Kaskikeijun tapauksessa raotetun kuoren alla olevaa kovan ja pehmeän puuaineksen rajassa olevaa puuainesta on tarve kaivaa puukolla lajille epäillyistä lentorei'istä alkavien käytävien tutkimiseksi ja toukkien löytämiseksi niistä, enintään 10 cm syvyydeltä.

Lisäksi punahärön tapauksessa elinympäristöön kajoava suoraetsintä kohdistetaan lähtökohtaisesti vain haapamaapuihin, ja pystyihin jättiläishaapoihin ei kajota lainkaan. Pystyhaavoista voidaan tutkia sellaisia korkeintaan keskikokoisia haapayksilöitä, joissa kuori on raotettavissa helposti ja on myös suljettavissa tiiviisti takaisin paikoilleen helposti.

6 Lupa- ja valvontaviraston päätös

Lupa- ja valvontavirasto myöntää hakijalle luvan poiketa hakemuksessa mainittuja rauhoitettuja ja tiukasti suojeltuja kasvi- ja eläinlajeja koskevista luonnonsuojelulain 70, 74 ja 78 §:n mukaisista kielloista hakemuksen mukaisesti seuraavin ehdoin:

1. Lupa on voimassa 31.12.2030 asti.
2. Näytteitä saa ottaa vain niistä putkilokasviyksilöistä, josta se lajinmäärityksen takia on välttämätöntä. Putkilokasveja kerätessä kokonaista kasvia ei saa ottaa juurineen vaan kasvista saa ottaa määrittämistä varten vain sellaisen osan kuin näytteenmäärittämistä varten on välttämätöntä.
3. Sammalten näytteenkeruussa näytteen ottaminen ei saa vaarantaa esiintymän elinvoimaisuutta. Elinvoimaisuuden näkökulmasta epävarmoista sammalkasvustoista saa ottaa näytteitä vain, jos se on lajin määrityksen kannalta välttämätöntä. Sammalkasvustosta otetaan niin pieni näyte kuin mahdollista.
4. Sammalten museonäytteiden ja mikroskooppisen lajinmäärityksen referenssinäytteiden kerääminen kohdistetaan elinvoimaisiin sammaleesiintymiin. Myös näistä kerättäessä on huolehdittava, ettei esiintymän elinvoimaisuutta vaaranneta.
5. Rauhoitetuista kasvilajeista otetut hyvälaatuiset näytteet tulee lajinmäärityksen jälkeen toimittaa Luonnontieteellisen keskusmuseon (LUOMUS) tai jonkin alueellisen luonnontieteellisen museon kokoelmiin säilytettäväksi. Huonolaatuiset näytteet voidaan hävittää.
6. Lajinmääritystä varten elävänä pyydystettyjä selkärangattomien eläinlajien yksilöitä on käsiteltävä niin, ettei niiden hengissä säilymistä vaaranneta, lukuun ottamatta niitä yksilöitä, jotka on lajinmäärityksen kannalta välttämätöntä ottaa näytteeksi.
7. Elävänä pyydystetyt yksilöt on palautettava alkuperäiseen pyydystämipaikkaan välittömästi lajinmäärityksen jälkeen lukuun ottamatta niitä yksilöitä, jotka on lajinmäärityksen kannalta välttämätöntä ottaa näytteeksi.
8. Mustatattaisesta voidaan lajinmäärityksen lisäksi ottaa näytteitä myös silloin ja siinä määrin, kuin se on välttämätöntä puutteellisen DNA-viivakoodi-referenssikirjaston täydentämistä varten.

9. Pyydyksiin kuolleet rauhoitettujen selkärangattomien eläinlajien yksilöt sekä näiden lajien näytteeksi otetut yksilöt tulee lajinmäärityksen jälkeen toimittaa Luonnontieteellisen keskusmuseon (LUOMUS) tai jonkin alueellisen luonnontieteellisen museon kokoelmiin säilytettäviksi.
10. Äärimmäisen uhanalaisten kovakuoriaislajien tiedossa olevien esiintymien tarkistamiseen ei saa käyttää elinympäristöön kajoavaa etsintää tai pyydyksiä.
11. Luvan mukaisia toimenpiteitä suorittaessa tämä lupa on pidettävä mukana (esim. puhelimessa) ja pyydettyä esitettävä.
12. Luvanmukaisia toimenpiteitä voivat tehdä hakemuksessa ilmoitetut henkilöt. Muiden henkilöiden nimet tulee ilmoittaa Lupa- ja valvontavirastolle (kirjaamo@lvv.fi) ennen toimenpiteisiin ryhtymistä. Ilmoituksessa tulee mainita asian diaarinumero LVV-U/58488/2026.
13. Kartoituksissa tehdyt havainnot rahoitettujen, uhanalaisten ja erityisesti suojeltujen lajien yksilöistä tai esiintymistä tulee tallentaa ULJAS-tietojärjestelmään tai Suomen Lajitietokeskuksen Laji.fi -tietojärjestelmään.
14. Pyydyksiin on merkittävä selkeästi luvanhaltijan yhteyshenkilön yhteystiedot ja luvan diaarinumero.
15. Luvansaaja vastaa tarvittavasta yhteydenpidosta muihin viranomaisiin ja maanomistajiin.
16. Raportti luvan mukaisesti toteutetuista toimenpiteistä on toimitettava Lupa- ja valvontavirastoon (osoitteeseen kirjaamo@lvv.fi) vuosittain 31.12. mennessä. Raportista on selvittävä 1) alueet, joilla hakemuksen mukaisia toimenpiteitä on tehty; 2) tieto kartoituksissa havaituista rauhoitetuista selkärangattomista eläinlajeista ja niiden yksilömääristä; 3) tieto kartoituksissa havaituista rauhoitetuista kasvilajeista ja niiden esiintymismääristä; 4) kartoitusajankohdat kunkin kartoitusalueen osalta. Raportista tulee käydä ilmi asian diaarinumero LVV-U/58488/2026.

6.1 Perustelut

Luonnonsuojeluasetuksen 1 ja 2 liitteissä luonnonsuojelulain 69 §:n 2 momentin perusteella rauhoitettujen selkärangattomien eläinlajien yksilöiden tahallinen tappaminen tai pyydystäminen, yksilöiden eri kehitysasteiden ottaminen haltuun, siirtäminen toiseen paikkaan tai muu tahallinen vahingoittaminen sekä yksilöiden tahallinen häiritseminen on luonnonsuojelulain 70 §:n mukaan kielletty.

Luonnonsuojeluasetuksen 3, 4 ja 5 liitteissä luonnonsuojelulain 69 §:n 2 momentin perusteella rauhoitettujen kasvilajien, niiden osien tai siemenien poiminta, kerääminen, irti leikkaaminen, juurineen ottaminen tai hävittäminen on luonnonsuojelulain 74 §:n mukaan kielletty.

Lupa- ja valvontavirasto voi luonnonsuojelulain 83 §:n 1 momentin mukaan myöntää luvan poiketa lain 70 ja 74 §:ssä säädetystä, jos siitä ei ole haittaa eliölajin suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle.

Hakemuksen mukaiset inventoinnit toteutetaan lajiryhmien asiantuntijoiden toimesta ja niiden tarkoituksena on kyseisten lajien suojelua edistävän tiedon tuottaminen. Hakemuksessa esitettyjen toimintamallien mukaisesti toteutettuna inventoinnit eivät lähtökohtaisesti vaaranna inventoitavien lajien tai muiden lajien populaatioiden taikka esiintymien säilymistä inventoitavilla alueilla.

Hakemuksen mukaan selkärangattomien eläinlajien inventoinnit on tarkoitus toteuttaa ensisijaisesti suoralla etsinnällä, jossa lajien yksilöt pyritään tunnistamaan maastossa. Lajinäytteitä otetaan toissijaisesti vain silloin kuin se on tarkoituksenmukaista ja välttämätöntä lajinmäärityksen kannalta. Näytteenoton on hakemuksessa todettu olevan tarkoituksenmukaista vain silloin, jos lajinmääritystä ei voida tehdä paikan päällä. Poikkeuksena tähän on mustatattiainen, josta on tarpeellista ottaa näytteeksi muutama yksilö DNA-sekvensointia varten, vaikka laji voitaisiin määrittää paikan päällä.

Elinympäristöihin kajoavaa suoraetsintää toteutetaan vain pienialaisesti ja koskien niitä lajeja, joiden havaitseminen sitä edellyttää. Äärimmäisen uhanalaisten kovakuoriaislajien tunnetuille esiintymille ei lupaehtojen mukaisesti kohdisteta elinympäristöön kajoavia toimenpiteitä.

Hakemuksen mukaan pyydyksiä käytetään lajiryhmän asiantuntijoiden tapauskohtaisen harkinnan perusteella vain silloin ja siinä määrin, kuin se on välttämätöntä lajistokartoitusten tekemiseksi tai inventoitavien lajien havaitsemiseksi. Lisäksi pyydyspyynti rajataan aina koskemaan vain vähäistä osaa pyynnin kohteena olevan lajin populaatiosta. Lupaehtojen mukaan äärimmäisen uhanalaisten kovakuoriaislajien tiedossa olevilla esiintymillä ei käytetä pyydyksiä. Hakemuksessa esitetyt yleiset sekä lajikohtaiset toimintatavat pyydysten käyttöön ovat riittävät varmistamaan, ettei pyydyspyynnistä aiheudu pyydystettävien lajien suotuisalle suojelutasolle haitallisia vaikutuksia.

Rauhoitettujen eläinlajien yksilöiden näytteenotolla, pyydystämisellä ja suoraetsinnällä toteutettavalla inventoinnilla ei edellä mainitun perusteella katsota olevan haitallista vaikutusta näiden lajien suotuisalle suojelutasolle. Lajinmäärityksestä saatavilla tiedoilla voidaan sen sijaan parantaa lajien suojelutilannetta koko Suomen alueella.

Hakemuksen mukaan rauhoitetuista kasvilajeista otetaan näytteitä ainoastaan, mikäli näytteenotto ei vaaranna esiintymien säilymistä kasvupaikallaan. Näytteitä otetaan lisäksi vain välttämätön määrä lajinmäärityksen varmistamiseksi ja vain silloin, jos lajinmääritystä ei muuten pystytä varmistamaan. Sammalten osalta näytteenotto kohdistetaan lupaehtojen mukaisesti vain elinvoimaisiin sammalesiintymiin, eikä näytteen ottaminen saa vaarantaa esiintymien elinvoimaisuutta.

Rauhoitettujen kasvilajien näytteenotolla ei edellä mainitun perusteella katsota olevan haitallista vaikutusta hakemuksen kohteena olevien lajien suotuisalle suojelutasolle. Lajinmäärityksestä saatavilla tiedoilla voidaan sen sijaan parantaa lajien suojelutilannetta koko Suomen alueella.

Poikkeaminen luonnonsuojelulain 70 ja 74 §:ien suojelusäännöksistä edellyttää luonnonsuojelulain 83 §:n 1 momentissa säädetyn lisäksi luonnonsuojelulain 83 §:n 3 momentin edellytysten täyttymistä hakemuksen kohteena olevien luontodirektiivin liitteessä IV a ja b mainittujen ja luonnonsuojelulain 78 §:n perusteella tiukkaa suojelua edellyttävien kasvi- ja eläinlajien osalta.

Tiukasti suojeltujen selkärangattomien eläinlajien yksilöiden suoraetsinnän, pyydystämisen ja näytteenoton tarkoituksena on tuottaa tietoa näiden lajien esiintymisestä. Vastaavasti tiukasti suojeltujen kasvilajien näytteenoton tarkoituksena on tuottaa tietoa näiden kasvilajien esiintymisestä. Inventoinneista saatavaa tietoa käytetään lajien ja luontotyyppien suojelutason seurannassa, ympäristöhallinnon raportoinneissa sekä lajien- ja luontotyyppien suojelussa ja uhanalaisuusarvioinneissa. Hakemuksen mukaisten inventointien toteuttamiselle on näin ollen olemassa luonnonsuojelulain 83 §:n 3 momentin 4 kohdassa tarkoitettu tutkimustarkoitus.

Lajien esiintymistä ei ole mahdollista tutkia muilla kuin hakemuksessa esitetyillä keinoilla, joten luvanmukaisille toimenpiteille ei ole olemassa muuta tyydyttävää ratkaisua. Lajeihin kohdistuvia toimenpiteitä toteutetaan lisäksi vain silloin, kuin sen on lajiryhmien asiantuntijoiden tapauskohtaisen arvion perusteella todettu olevan välttämätöntä tutkimuksen toteuttamiseksi. Hakemus näin ollen täyttää luonnonsuojelulain 83 §:n 3 momentin edellytykset luonnonsuojelulain 70 ja 74 §:ien suojelusäännöksistä poikkeamiselle.

Luonnonsuojelulain 78 §:n 2 momentin mukaan tiukasti suojeltujen eläinlajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kiellettyä. Lupaa haetaan kolmen tiukasti suojellun kovakuoriaislajin, kaskikeijun, korpikolvan ja punahärön lisääntymis- ja levähdyspaikkojen suojelusta poikkeamiseen. Hakemuksen mukaisten inventointien toteuttaminen edellyttää näiden lajien elinympäristöihin kajoavaa suoraetsintää.

Luonnonsuojelulain 83 §:n §:n momentin mukaan Lupa- ja valvontavirasto voi myöntää luvan poiketa 78 §:ssä säädetystä, jos siitä ei ole haittaa eliölajin suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle. Luvan myöntäminen edellyttää luonnonsuojelulain 83 §:n 1 momentissa säädetyn lisäksi luonnonsuojelulain 83 §:n 3 momentin edellytysten täyttymistä.

Hakemuksen mukaan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja on tarpeellista heikentää lajien toukkien etsimiseksi isäntäpuiden kuoren alta tai puuaineksesta. Lisääntymis- ja levähdyspaikkaan kajoavaa suoraetsintää on tarkoitus toteuttaa vain silloin, kuin se on välttämätöntä lajien yksilöiden havaitsemiseksi, ja tällöinkin etsintä toteutetaan mahdollisimman pienialaisesti. Toimenpiteen jälkeen avattu puun kuori kiinnitetään takaisin paikoilleen tarvittaessa puutapeilla tai nauhoilla. Lisääntymis- ja levähdyspaikkoihin kajoavaa suoraetsintää ei toteuteta ollenkaan punahärön ja kaskikeijun jo tunnetuilla elinalueilla. Korpikolvan osalta lupaa haetaan myös lajin ennestään tunnettujen esiintymien nykytilan tarkistamiseksi.

Elinympäristöön kajoavista toimenpiteistä katsotaan aiheutuvan vain vähäistä heikennystä kaskikeijun, korpikolvan ja punahärön lisääntymis- ja levähdyspaikoille. Puun kuori on mahdollista kiinnittää takaisin lajien havainnoinnin jälkeen, jolloin lisääntymis- ja levähdyspaikalle ei lähtökohtaisesti aiheudu pysyvää heikennystä. Lisäksi toimenpiteitä ei suoriteta punahärön tai kaskikeijun tunnetuilla esiintymispaikoilla. Korpikolvan osalta joidenkin tunnettujen esiintymispaikkojen tarkistaminen kajoavalla suoraetsinnällä on tarpeellista, mutta sen vaikutukset tunnetuille lisääntymis- ja levähdyspaikoille arvioidaan vähäisiksi. Edellä mainitun perusteella lisääntymis- ja levähdyspaikkojen suojelusta poikkeamisella ei katsota olevan vaikutusta lajien suojelutasolle. Inventoinneista saatavilla tiedoilla voidaan sen sijaan parantaa lajien suojelutilannetta koko Suomen alueella.

Kaskikeijun, korpikolvan ja punahärön elinympäristöihin kajoamisen tarkoituksena on tuottaa tietoa näiden lajien esiintymisestä. Inventoinneista saatavaa tietoa käytetään lajien ja luontotyyppien suojelutason seurannassa, ympäristöhallinnon raportoinneissa sekä lajien- ja luontotyyppien suojelussa ja uhanalaisuusarvioinneissa. Lisääntymis- ja levähdyspaikkoihin kajoavalle suoraetsinnälle on näin ollen olemassa luonnonsuojelulain 83 §:n 3 momentin 4 kohdassa tarkoitettu tutkimustarkoitus.

Lajien esiintymistä ei ole mahdollista tutkia tarkoituksenmukaisesti muilla kuin elinympäristöön kajoavilla keinoilla, joten luvamukaisille toimenpiteille ei ole olemassa muuta tyydyttävää ratkaisua. Lisääntymis- ja levähdyspaikkoihin kajoavia toimenpiteitä toteutetaan lisäksi vain silloin, kuin sen on lajiryhmien asiantuntijoiden tapauskohtaisen arvion perusteella todettu olevan välttämätöntä tutkimuksen toteuttamiseksi. Hakemus näin ollen täyttää luonnonsuojelulain 83 §:n 3 momentin edellytykset luonnonsuojelulain 78 §:n 2 momentin mukaisesta suojelusta poikkeamiselle.

6.2 Päätöksen täytäntöönpano

Tämä päätös on oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 122 §:n mukaisesti pantava välittömästi täytäntöön mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta. Muutoksenhakuviranomainen voi kuitenkin kieltää päätöksen täytäntöönpanon.

Lupa myönnetään luonnonsuojelua edistävään tutkimustarkoitukseen, jonka voidaan katsoa edistävän yleistä etua. Tutkimustarkoituksen toteutuminen hakemuksen mukaisesti edellyttää luvan välitöntä täytäntöönpanoa. Päätöksen täytäntöönpanoa ei näin ollen voida yleisen edun vuoksi lykätä.

7 Sovelletut oikeusohjeet

Luonnonsuojelulaki (9/2023) 70 §, 74 §, 78 §, 83 §, 121 §

Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) 19 §

Valtioneuvoston asetus Lupa- ja valvontaviraston maksuista vuonna 2026 (1177/2025)

8 Asian käsittelijät

Asian on esitellyt lakimies Anniina Kaikkonen ja ratkaissut ylitarkastaja Tuomas Lahti. Päätös on hyväksytty sähköisesti. Merkintä hyväksynnästä on päätöksen viimeisellä sivulla.

9 Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

10 Käsittelymaksu

Maksutta. Valtioneuvoston Lupa- ja valvontaviraston maksuista vuodelle 2026 antaman asetuksen (1177/2025) mukaan luonnonsuojelua edistävään tutkimustarkoitukseen myönnettävät poikkeukset ja luvat ovat maksuttomia.

11 Lisätiedot päätöksestä

Lisätietoja päätöksestä antaa lakimies Anniina Kaikkonen, anniina.kaikkonen@lvv.fi, puh. +358 29 5254304.

12 Päätöksestä tiedottaminen

Liitteet

Valitusosoitus

Jakelu

sähköpostitse:
Metsähallitus Luontopalvelut

Tiedoksi

Päätös annetaan tiedoksi yleistiedoksiannolla Lupa- ja valvontaviraston internetsivuilla.

sähköpostitse:
Ympäristöministeriö
Suomen luonnonsuojeluliitto ry

Lupa- ja valvontavirasto

Postiosoite: PL 20, 13035 LVV

Puhelinvaihe: 0295 254 000

kirjaamo@lvv.fi | lvv.fi

Tämä asiakirja LVV-U/58488/2026 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LVV-U/58488/2026 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Lahti Tuomas 28.05.2026 09:07

Esittelijä Kaikkonen Anniina 28.05.2026 09:04